

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimit
la dl John I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foll
la Orăștie se dă de știre prin e cartă postală.

In tot răul, binele său.

După alegeri.

Ce voia partidul Liberal să dovedească
prin aceste alegeri și ce i-s'a dovedit?

Cele întâmplate în alegerile a-
oum încheiate, au lovit dureros Par-
tidul Național dela noi, făcându-l
să iasă din luptă împușnat față de
cât era sub averescani, deși fireac
și după toată dreptatea era, că, pe
urma creșterii vazei sale în opo-
ziție, să fi ieșit chiar îndoit de
tare.

Infringerea însă doare numai
atunci, cind ea te-a ajuns în luptă
dreaptă. Dacă poporul, zăpăcit
de fâgădueli, speriat de amenințări
ori stricat de cumpărări, s'ar fi în-
torsi cu adevărat de cătră Partidul
Național, și aceia cădea cenzurată
după lege, — atunci da, l'ar
fi durut! I-s'ar fi arătat prin asta,
că în zadar se zbate el cerind cu
glas tunător drepturi pentru acest
popor, căci poporul prin votul său
i-a răspuns: dar n'am lipsă de ele...
eu mă duc unde mă trag de sfoară
domnii puși la cirna țării!..

Dar așa a răspuns poporul
nostru din Ardeal, Bănat și Cri-
șana, prin votul său dat în
aceste alegeri?

Nu! De o sută de ori, nu!

E drept că partidul liberal, a-
juns la putere, i-a zis poporului
din Ardeal: „Vino tu în staulul
meu. Ce mai ții la vechitura ta
de staul, în care te închideai im-
potrivă Ungurilor! Doar noi nu
suntem Unguri. Noi voim să ne
facem acum toți o apă și-un pământ,
dacă ne făcurem tot o țară...
Intră dar în cămățile mele largi,
încăpătoare, indesulătoare...
Dar poporul din Ardeal, Bănat
și Crișana, fire știitoare la vechile
săle așezăminte — și tocmai asta
a fost puternica pîrghie care ne-a
șlănit pe noi prin veacurile, — nu
a crezut că e lucru de mare laudă
a se lăpăda, așa, de vechii săi con-
ducători probași și a se lua, tot
din dol în dol ani, după alți și alți
Crai dela Răsărit, — doar îl e încă
proaspătă în suflet pînionia cu steaua
dela răsărit a craiului Averescu,
care îl duse unde știm cu toții, cu
oștea 'n gard... — Și poporul ar-
delean începu a se alipi cu tot
mai multă trezvie de vechiul său
slujitor credincios, de Partidul Na-
țional cel cu steagurile zdrănjalte

în altele lupte, din cari din toate
a ieșit încununat cu cinste. Și el
răspunse chemărilor noului guvern,
cu o răceală care îl puse pe libe-
rali, buni cunoscători de oameni
și de împrejurări, pe gânduri. Căci
el prea spusese la Curte, că
Partidul Național nu are nici pe
departe însemnătatea ce și-o dă,
și că poporul din Ardeal se ali-
pește de partidul liberal, mai altfel
decum se alipi înainte cu 2 ani de
Averescu!

Dar văzind că, cu cit ziua ale-
gerii se apropie, această socoteală
a lor se dovedește tot mai de-
șartă, — și pentru a „dovedi” la
Curte, că e așa cum el au spus,
(că vor ieși foarte biruitori din ale-
gerile în Ardeal), — oamenii pu-
terii se văzură nevoiți a da mâna
slobodă oamenilor lor de incre-
dere din tot Ardealul, ca să face
tot ce vor gândi ei că e ducător
la scop, — numai să nu iasă
cumva înfrinși! Asta li-ar face mare
știrbire vazei chiar la Curte!

Atunci oamenii localnici, se pu-
seră pe lucru: să-l dea guvernului
cel puțin 60 de deputați din Ar-
deal. Pe 30 îl „aleseră” înainte de
alegere, prin respingerea candidă-
rilor naționalistilor ardeleni. Apoi,
simțind că altfel nu merge, alți 30
de scaune le cîștigă prin strica-
rea urnelor noaptea, sub paza ar-
matei care avea poruncă să le stea
la îndemină.

Scriitorul acestor ștre spuneam,
până era încă numai vorbă că vin
liberalii, unui tiner liberal din Alba-
lulia: Eu aș dori să lăsați liberalii
singuri puterea, dacă cu Partidul
Național nu vă înțelegeți, — pen-
tru-că una din două: Ori faceți
alegeri libere și cădeți în ele,
ori faceți alegeri a la Băașy, și
atunci — iar ați căzut! Căci în
Ardeal a ieși biruitor cu ori-ce
preș, cu ori-ce mijloace, e
deopotrivă cu a fi căzut, cu toate
că și-al scos deputați destul.

Să spună cineva dacă nu s'a
întîmplat chiar așa?

Partidul la putere a crezut, că
și poporul nostru e așa de puțin
deprins a și folosi drepturile sale
politice, cum s'a dovedit săracul po-

por frate din vechiul Regat, — care
a dat înainte cu 2 ani aproape nu-
mai deputați averescani (libe-
ralii mai intraseră doar 7 inși), iar
acum a dat aproape numai depu-
tați liberali! El votează cu cine-l
la putere.

Crezind că și la noi e tot așa,
guvernul liberal a primit puterea
singur, împingînd la o parte Partidul
Național, căci voia să arate la
Curte, că partidul său e tot așa
de tare și în Ardeal, și că poporul
e tot așa de slab și aici..

Dar, uite, nu fu așa! Po-
porul nostru e frămîntat în lupte
politice, și se umbla cu arma votu-
lui. Când, acum 2 ani, s'a dus
odată după Averescu, el s'a dus
cu bună știință, căci credea în
falma vestitului General.
Dar văzindu se înșelat în acea nă-
dejde, după noul chemător nu
voi să mai meargă, ci se înfiorase
sub vechile sale steaguri, în jurul
vechilor săi comandanți!

Ce înseamnă acesta?

Că dacă poporul din vechiul
Regat nu e încă destul de pre-
gătit a se folosi de marele drept
al votului universal, poporul din
Ardeal e copleșit pentru acest drept
și îl folosește cu bună știință!

Guvernul una a vrut s'o dove-
dească: slăbiciunea noastră! Și a
dovedit tocmai țărița acestui po-
por și știința de sine, în lupte
lui politice.

I-s'au zmulă poporului nostru,
strâns în păcuri dese sub steagul
Partidului Național, vre-o 20—30
de scaune de deputați prin cunos-
cutele apucături, — dar s'a dat
tocmai de potrivnicii Partidului do-
vada, că: cu acest popor din Ar-
deal și cu acest partid, nu e bine
să te joci, ca cu cel din... Bucu-
vina... căci în loc să-l înfrângi,
mai tare îl oșlești!

Acel car: au legat nădejdi de
poporul românesc din Ardeal, că,
anume, de aici va porni în-
sănătoșirea moravurilor
politice din toată țara, —
azi mai mult ca ori-când
au drept să creadă acest lucru.

Ardealul nu-și va da pace, până
uritele apucături politice, nu vor
fi lăpădate și de partidele din ve-
chiul Regat, — lăpădare pe urma
cărela să răsară adevărata și
sănătoasa democrație (arătare
și împlinire a voinței poporului)!

Și asta va veni cu o zi mai
curând, — cu ajutorul poporului
din Ardeal!

Ce va urma?

E foarte greu de prorocit astăzi.
Se văd doar dorințele și planurile
ce se coc de unii conducători.

Multe gazete, chiar și liberale
spun, că acum, alegerile fiind
încheiate și fiindcă Partidul Națio-
nal n'a putut fi stăns nici prin cu-
noscutele apucături, decât oprit a
ieși așa de tare pe cînt și se cuinea,
și că și ieșea dacă alegerile erau
cât de cât cinșite și libere, —
guvernul ar avea de gând să-l po-
tesscă la putere. Ci-că i-ar da lui
Ministrul Ardealului și două scaune
ministeriale în guvernul din Bucu-
rești. Ar da poate și 3, numai să
ajungă la o pace și înțelegere. I-ar
lăsa și toate scaunurile de deputați
ce nu-s încă hotărîte și cele ce vor
rămânea goale prin aceea, că unul
ori altul e ales în 2—3 locuri.

Di Dr Iuliu Maniu a spus însă
zilele astea, de acolo din spital din
Cluj, unde zace încă cu piciorul
rupt, — că e o copilărie poli-
tică a mai crede că s'ar putea
începe târgușii de ajuns la o con-
lucrare cu un guvern care s'a purtat
cu poporul din Ardeal așa cum a-
cest guvern s'a purtat!

Di Valda Voevod a spus la
Alba-Iulia zilele astea, că după cât
dsa știe, partidul va hotărî, că să
nici nu între în parlament (în sta-
tul țării) căci prea e pătat urât de
aceste alegeri, cari numai alegeri
n'au fost, ci o bătăie de joc cu
drepturile poporului..

— Tărăniștii încă-s cam de pă-
rerea de a nu intra în parlament.
Nu-s încă hotărîți. Dr Lupu a cer-
cetă pe dl Dr Maniu, cercând să
statorească o înțelegere între par-
tidul țărănesc și cel național, ca să
albă jînărită la fel.

Di Iorga nu și-a arătat încă hotă-
rirea sa. Atîta însă a vestit, că nu
va sprijini și nu va cruja guvernul
dlui Brătianu.

— În loc de lucrare în parla-
ment, partidele de împotrivire vor
șinea mari Congrese politice prin
țară, zbiciuind purtarea guvernului.

Di Maniu, cătră Rege.

Indată ce a aflat, la mijlocul săp-
tămînii trecute, încheierea alegeri-
lor și că prin ce mijloace au fost
scoși aleși candidații liberali în zeci
de cercuri, — dl Dr. Maniu, pre-
ședintele Partidului Național, a tri-
mita Maestrii Sale Regelui o lungă
telegramă, în care-l arată ne-mai

scuzitele îndrăzneli cu care s'a lucrât aici pentru a răpune Partidul Național, la care ține atât de mult poporul nostru. I'a spus și cum s'au respins candidările și cum s'au schimbat noaptea voturile în urne și scârba sufletească de care e cuprins poporul de când a aflat de aceste fapte păcătoase, și-i spune apoi Maestășii Sale:

„Astfel, Maestate, ziua alegerilor în Ardeal și Banat, care ar fi trebuit să fie o zi de sărbătoare și un prilej de înălțătoare arătare a mândriei poporului în folosirea unui drept sfânt și de neatins, al lui, drept câștigat cu atâtea jertfe, s'a prefăcut într'o zi de jale și de nedădejde, înecată într'o rușine națională și într'un scandal european! Ardealul și Bănatul au fost jăfuite de reprezentanții (solii, trimișii) lor adevărați.

Statele din prejurul nostru, prăbușite în cei din urmă ani, s'au nămicit prin lipsa lor de simț pentru lege și moralitate (omenie) în treburile de obște și prin nesocotirea drepturilor mulțimii, care este temeliea statului.

Suntem îngrijorați văzând că viața statului nostru este atacată de aceleași volnicii. Singura noastră nădejde mai este în simțul de dreptate și în înțelepciunea Maestășel Voastre, care, credem, va ști să șteargă această pată, care murdărește țara noastră, și va găsi calea de îndreptare a neligiurilor săvârșite cu prilejul acestor alegeri.

Că Maestatea Sa ce a zis primind această telegramă, — nu se știe încă. Zvonurile de mai jos par a descoperi în parte părerile din jurul palatului.

Hotărârile comitetului Partidului.

Comitetul restrâns (de 15) al Partidului s'a întrunit la Cluj și a chibzuit asupra celor ce ar avea de făcut în fața faptelor ieșite la iveală în aceste alegeri. A hotărât să scoată o „Carte Neagră” în care să cuprindă toate nelegăturile săvârșite în jurul alegerilor, — și: să concheme Comitetul independent (de 30) și pe deputații și senatorii partidului, pentru a lua înțelegere, că ce s'întâlnă să aibă față de noul parlament.

Din câte se aud și din spusele alui Valda într'o zi din săptămâna trecută, la Albaluția, se pare că hotărârea va fi, de a nu intra în parlament (în statul țării).

Vrea guvernul o reparatie?

S'ar părea că vestea despre prea urâtele lucruri întâmplate în jurul alegerilor din Ardeal, ar îndemna guvernul să facă ceva pentru îndreptarea celor întâmplate. Așa, se spune că la cercetarea alegerilor, în sfatul țării, guvernul va lăsa să fie nimicite alegerile, despre cari se va dovedi că au fost prea de tot nelegătute... Bine, dar atunci va trebui să lase a fi nimicite toate alegerile unde a căzut Partidul Național. Alții spun că va lăsa să se facă alegeri nouă acolo

unde candidările opoziției au fost respinse și alegere nu s'a făcut deloc.

Se pare că însuși guvernul nu știe cum ar trebui îndulcite puțin cele întâmplate, cari prea au fost făcute „late”, cum se spune în Regat, sau prea „cu coarne” cum se spune pe la noi.

Noi nu legăm mari nădejdi de zvonuri. Chiar de-o fi ceva în ele, guvernul o să lase să se nămicască 3—4—5 alegeri, pe cari și dacă le perde, puțin îl pasă, doar are și fără acelea tabără destul de mare. De o reparare serioasă, nu poate fi vorba, — cu atât mai mult nu, cu cât se ridică din parte liberală g'asuri ch'ar potrivnice care spun: Să se nămicască alegerile unde a ieșit birul Partidul Național, căci acolo s'a făcut așitare nebună împotriva Țării Românești și oamenii numai zăpăciți de acele eșafări au respins pe liberali...

Asta ar fi mai lată ca toate.

Noua Adunare va lucra puțin.

Ministrul au ținut Vinerea trecută sfat în care au cercetat programul (planul de muncă) ce va fi înaintat noului parlament. Se spune că adunarea sfetnicilor țării va fi de scurtă durată. Doar de vre-o 3 săptămâni, până la 15 April. În acest timp va face cercetarea alegerilor și întărirea lor ori nimicirea unora; se va răspunde la Mesaj (Cuvântul Tronului), se va da imputernicire guvernului să lucreze pe temelii bugetului vechi până în toamnă și numai în toamnă se va începe lucrarea cea mare a Parlamentului.

Câți sunt aleșii?

Partidul liberal are peste 260 de deputați (numai din Ardeal a scos 72).

Partidul Național 26—27, ba vor fi 30 prin alegerile de balotaj ce au loc azi și mâine.

Țărăniștii din Regat 21—22, cei din Basarabia (cu Stere între ei) 16.

Naționaliștii democrați (cu d. Iorga) 7; Blocul cetățenesc (Teke Ionescu) 3.

Averescani 11. Dl Averescu a dat desțire că nu va intra în parlament, abzice (se lepădă) de locurile în care a fost ales.

Minoritățile (neromâni), Sași, Șvabi, Ungari, 9.

Socialiștii a fost ales numai unul, în Bucovina, — și 1 Socialist național, al Sindicatelor naționale din Ardeal, la Petroșeni d. Bugariu.

Așa partidele de împotrivire, au vre-o 90—92 scaune.

Zvonuri.

— Se scrie de ziare, că Maestatea Sa Regele ar avea de gând să vie în curând la Cluj, unde ar avea să stea vreme de-o săptămână. Se spune că aceasă venire la Cluj

ar fi în legătură cu alegerile din Ardeal, cari au săpat prăpastie prea mare între frați, — între Partidul Național, la care ține azi, am putea zice, tot Ardealul, Bănatul și Crișana, și între Partidul Liberal, iar prin ele între Românii din Ardeal și între cei din vechiul Regat.

Stănt la Cluj, în mijlocul unor anume pregătite sărbări, M. S. Regele ar da prilej fruntașilor vieții de obște al Ardealului, ca să vină în atingere cu Maestatea Sa și Maestatea Sa ar avea prilej a întreveni păciurilor asupra unora și-a altora.

Unii leagă nădejdi de acest zvon. Noi îl credem numai zvon, așa o pilulă adormitoare, care să domolească cu un cias mai repede pe cei aprinși de nemulțumire. Să nădăjduiască dară, că cu prilejul acela, ni-se va face „dreptate”... În așteptarea acestei dreptăți ce o să vie, lumea se mai liniștește.

Numai până la toamnă...

Alți zvon pus să străbată țara și s'o liniștească, e în legătură cu o vorbă ce ar fi pornind dela dl prof. Iorga.

Că dl Iorga e de părere, că țara poate fi scoasă din scârba sufletească în care au băgat-o aceste alegeri, numai într'un fel: Guvernul acesta și sfatul țării ales de el, să stea la conducere numai până în toamnă, să lucreze până atunci ce e mai de grabă și mai de lipsă, iar pentru toamnă să facă alegeri noi, nu mai mult pentru Sfatul Țării cel de rând, ci pentru Marea Adunare întemeietoare (Constituante), care să fie îndreptățiță a schimba petrele din temelii de azi ale Statului Român, așezând acolo altele, nouă, croite și copleite mai larg, mai mari și tari, — așa că să poată ținea pe spatele lor clădirea cea nouă a statului mărit, România-Mare...

Gândul e frumos și bun. Cine n'er dori să se înșeptulască. Dar mi-se pare că el e mai mult dorința unor inimi cu mare iubire de neam și de țară, cari caută o punte de trecere dela urâciunea de azi, la o viață politică înălțată unde am dori-o cu toții.

Asta ar însemna, că guvernul Brătianu de azi, e numai un guvern de trecere la altul, la cel atât de mult cerut și dorit de toate partidele, înainte de alegeri.

Dar, cunoscând mândria dlui Brătianu, — își poate cineva închipui serios, că el se lasă la acest rol puțin măreț?

Greu de crezut...

Au mai fost aleși,

din Partidul Național, afară de cei arătați de noi în numărul trecut:

Dl Dr. Lascu, deputat la Sălonta, în Blhor;

Dl Romul Molin deputat la Reșița. Azi ales, mâine vestit ales liberalului!

Senatori naționaliști:

- La Albaluția: Andrei Bărsan;
- Dr. Mh. Gropșlann;
- Petru Drăghici, la Sebeș;
- La Ieonda: Aurel Biliș;
- La Dej: Dr. L. Micșa;
- La Gherla: Aurel Baciu;
- Cojocna: Ioan Vescan;
- Alud: Victor Macavelu;
- Șimleu: Alexandru Ghășie;
- Sâmbiclașu: Dr. Ioan Pascu;

Luptă strașnică

se da azi și mâine în cercurile unde e balotaj (alegere restrânsă între cei 2 cari au avut voturi mai multe la alegerea dintâi), — anume la Sebeșul săseasc între candidatul naționalist Onișiu și liberalul L. Tritcan; la Sâmbiclașu (Banat) între Dr. Chiroiu naționalist și Obădean, liberal; la Buzias între Sever Bocu naționalist și ministrul Cosma, liberal.

— Dl Nicolae Iorga a fost ales în 3 locuri: în județul Dorohoi, Covurlui și Dolj. Reîntregându-se din două, acolo va fi chemat ca deputat, după legea din Regat, unde nu se face alegere nouă, ci se aduce cel următor pe lista aceluiși partid, — tot un om din partidul deale, cel care a avut, după dsa, mai multe voturi. Vor intra astfel 7 iorghiști în Adunarea deputaților.

— Dl Mihalache a fost ales în 4 locuri. Va face astfel loc la încă 3 țărăniști în locurile din care dsa se va retrage. Așa țărăniștii din regat vor fi în număr de 21. Întâia oară fuseseră 73, a doua oră 34, acum 21).

Pentru un Cămin al Studentelor la Cluj.

La școlile noastre înalte (Universități) încep să se ducă și fete tot mai multe. Ca și în alte țări luminate, și la noi femeea nu se mai lasă numai în voia „norocului” că va veni un bărbat s'o iee și s'o țină, ci se pun și ele pe învățat. Doar și capul femeii cuprinde învățătura, ca și al bărbatului, uneori chiar mai bine.

Și de aceea vedem tot mai dese cetele de fete strecurându-se prin școli în sus. Stăpânirile au făcut lege, că toți copiii, și fetele, ca și băieții, să cerceteze școala primară (elementară), începătoare, ca să cunoască slova și să poată, culege învățătura din cărți și foi. Dar mai sus, peste școala primară/ nu le îndatorează a merge. Liceele (Gimnaziile) erau socotite școli în care numai băieții se duc, căci ei de pregătesc, prin învățatură, pentru greul vieții. Universitatea și mai ales.

În timpul din urmă însă, fetele noastre au dat și ei năvală la școlile medii (gimnaziu, Licee) și după ce au văzut că le pot trece cu bine, — au mers, și la Universitate.

Așa avem numai la Cluj vre o 300 de studente, unele la medicină, altele la filosofie, la științe, aproape peste tot locul, ca și feciorii.

Acum încă de ce e vorba:

Pentru studenți, statul ungar se îngrijise, să aibă în Cluj un „Cămin” (casă de adăpost) în care să fie primii studenții săraci, cari n'au mijloace a se ținea în scumpetea aceluia oraș. Și este acolo un Cămin studențesc foarte frumos, și încap în el ve-o 350 de studenți.

Dar pentru studenți, pentru cele ce merg la universitate, statul maghiar nu făcuse nimic. Statul român văzând ruina lor, le-a închiriat o casă în oraș și adăpostite acolo vre-o sută de studenți cari sunt mai lipsite de mijloace de trai în scumpul oraș. Dar cele mai multe nu au încăput în Căminul acesta închiriat, — deși azi toate ar avea drept a se cere acolo, căci viața în Cluj e atât de scumpă, că dacă n'ai o rudenie la care să tragi, apoi rar părintele care să fie așa de „bogat”, să și poată ținea pe fiica sa la Universitate în Cluj, în chip potrivit.

De aceea Rectorul Universității din Cluj, dl. D. Călugăreanu, face o caldă chemare către obștea țării, către bănci și comune, să vie în ajutorul pornirii nobile, de a zidi în Cluj un Cămin și pentru studenții universității noastre.

Universitatea a adunat până acum, prin colecte (strângeri de ajutoare) vre-o 400.000 Lei, Ministerul Școlilor de la București a dat și 175.000 Lei, — și cu acești bani s'a cumpărat o casă cu 16 încăperi (odăi) și grădina frumoasă, — dar totuși mult prea mică pentru scopul celor 150 studenți (jumătate din câte sunt în Cluj), — și pentru a face față trebuinței de mărire a casei cumpărate și a pregătirii ei ca pe toamnă să poată fi dată folosinței, mai trebuie cel puțin 700.000 Lei încă.

De aceea Universitatea roagă pe toți câți înțeleg folosul unui astfel de Cămin și preferesc năruința femeii române de a se înălța și ea cât mai mult prin învățătură, — să adune ajutoare în bani și să le trimită în acest scop, până la 1 April: dlui profesor I. Paul, Președintele Căminelor studențești, Cluj, str. Elisabeta No. 4.

Ne vor veni într'ajutor.

Statele mari, cad pe gânduri pentru scăderea prețului banului statelor mici. Aceasta e mare pagubă pentru ele, cele mari.

State cu industrie înfloritoare, cu mai multe hoare de fabrici decât pari de grâu pe câmpurile noastre, — ca America, Anglia, Franța, Belgia și altele, — sunt azi pline de griji pentru... sărăcia noastră.

Ele înfloreau și se înbogăseau prin noi. Noi eram cumpărații mărfurilor lor de multe feluri, țesute din acele fabrici! Iar decând banul lor s'a umflat în pene și zice că nu se mai dă pe-ol nostru decât scump de tot, — de atunci noi nu mai cumpărăm și ei — n'au cui mai vinde. Mărfurile lor gem de mulțimea mărfurilor, fabricile li se închid, căci nu mai au pe seamă cul lucrărilor lor ajuns mai năcăjiți în țara lor bogată, decât ei noștri în țara noastră săracă.

De aceea foile lor mari scriu că — trebuie să se gândească și să chibzuiască și să găsească mijlocul, de a ridica iar prețul banului nostru, al statelor mai mici și cu banul scăzut în preț, — ca prin asta să țasă și ei și noi din năcăzul ce

ne sufoacă și pe unii și pe alții, pe noi că nu putem cumpăra, pe ei că nu pot vinde!

Lucrul ar fi ușor. Statele ce vor să aibă legături cu noi, n'au decât să spună: Franța că primește pentru un franc francez 2 Lei românești (în loc de 10—12 cât cere azi); America, că primește pentru 1 dolar 20 Lei (în loc de 150 cât cere azi), — celelalte la fel.

Atunci noi începem iar a cumpăra, ei a vinde, noi primim putere și în câștigă an banul nostru e pus în picioare, și ei se fericesc având atunci preț bun banul primit azi cu preț slab!

Se pare că lucrul acesta e chiar mai arzător pentru țările mari ce se înecă în grășimea lor, decât pentru noi, cari o ducem și așa puși de mămăligă, — căci ziarul Petit Parisien scrie, că pentru Marele Sfat al Puterilor ce se vor întruni la Geneva (în Italia) pentru a desbata treburi și mici principii între state, — se pregătește de către Francezi un plan prin care să le vină în ajutor România și Polonia, ca să se ridice din starea prea scăzută a banului lor.

Și bunăvoința lor ne va fi de folos, e și timpul să ni-o arate deplină, — dar mai ales ne va ajuta așternerea noastră a tuturor pe muncă din greu. Fără de aceea toate bunăvoințele stărilor, sunt în zadar.

NOUȚĂȚI

Regele la Cluj. Ziarele (gazetele) din Cluj scriu, că la Primăria de acolo a avut loc sfatul capilor deșegătorilor, pentru a chibzui asupra primirii M. S. Regelui la Cluj. Teatrul Național și Opera, vor da producții mari de paradă. Chiar și Teatrul Maghiar va da o reprezentație sărbătorească la care va fi de față și Familia Domnitoare. Orașul va fi împodobit cu brad și flori. Vor avea loc mari sărbări în Parcul de zburători.

Banca „Albina” implinind 50 de ani de viață, și-a sărbătorit jubileul în ziua de 14 Martie a. c. în mijlocul unei frumoase sărbători. Fiind ea matca dela care au purces și care a ajutat pe toate celelalte vre-o 150 de bănci românești ce i-au urmat, și făcând ea foarte mult bine pentru neam, pentru cultura românească, pentru înflorirea noastră economică, — vom da amănunte din frumoasa ei lucrare de jumătate de veac. Și până atunci îi urăm și noi: Multe astfel de iubilee încă, și totdeauna cu aceeași cunună de fapte bune pe fruntea sa, precum își sărbează iubileul cel de acum!

Unde sunt prea mulți slujbași?

Gazetele din București aduc știri, că acum după alegeri, guvernul va scădea foarte numărul slujbașilor, doar cu vre-o 40 la sută. Căci țara are neapărată nevoie de oruțari mari la cheltuieli, și guvernul s'a încredințat, că în foarte multe cancelarii, slujbașii sînt mult mai mulți decât e nevoie de ei! Pe unde e așa, guvernul bine

face dacă scade numărul slujbașilor la numai atât cât e cu totul delipsă.

Dar noi nu prea vedem pe unde va fi așa cum se spune, că-s slujbași *prea mulți*? Poate în vechiul Regat, poate prin cancelariile nenumărate ale Ministeriilor și a Primăriei și a altor deșegătorii de obște din Capitală (orașul domnesc), — dar pela noi prin Ardeal știm că sunt peste tot locul *prea puțini*, încât lucrările merg încet din lipsa de slujbași în de-ajuns.

Unele gazete din București spun că da, se va face înălțarea slujbașilor ce-s „prea mulți”, și mai ales neplăcuți, dar peste o lună vor veni alții în locul lor, poate și mai mulți, dar mai plăcuți celor acum la putere.

Indulcește-te, Doamne, moravurile, ca să nu mai poată fi prilej de atâtea întristări și amăriri sufletești.

La Biserica Incoronării în Alba-Iulia s'au început iară lucrările de desăvârșire și deplinire, — ca pe 15 August să fie gata și să se facă încoronarea.

Dela Căpeni se scrie, că lumea e foarte scărbită, căci candidatul național Dr. Chirtoș a avut cu cel puțin 2000 de voturi mai mult, — și peste noapte lucrul s'a tocmit așa, că mâne-zi a avut liberalul cu 2000 voturi mai mult...

— **La Ilia** României cam certați, s'au împăcat în fața alegerii și au ținut strânsi pe lângă candidatul național, vechiul și plinul de merite luptător Dr. St. Rozvan. Dar cu întervenirea »stafiilor« noaptea, — mâne-zi a fost scos ales părintele protopop Moldovan.

— **La Deva** administrația a lucrat pentru dl. Groza ca pentru cel mai neșos »liberal«, s'a operat zdăvăn la urne, numai să cadă naționalistul Dr. Iustin Pop...

— **La Arpaș** așa a fost lipsit de mandat de Dr. Dobrescu.

La Huedin candidatul național are cu 1500 voturi mai mult, — mâne s'a văzut — căzul!

— **La Oravița** numai cu asemenea apucături nevrednice ca fost împedecat de nou a străbate în parlament vrednicul bărbat politic Dr. Valeriu Branișce.

Poporul e foarte tulburat sufletește pentru acest fel de apucături.

Ungaria iar vorbește și stăruiește pentru aducerea pe tronul ei a „Regelui său” Carol IV. căci are ci-o lipsă de un cap încoronat nu-l poate găsi aiurea.

Preșurile caselor și pământului, făcute de comisiile de preșuire (evaluare) pentru a avea temei de croire a dărilor, — rămân bine făcute, — așa vestește Ministerul de Finanțe (peste treburile de bani a țării). Chiar făcându-se revizuirea (cercetarea de nou) a legilor de dare, și micindu-se cheia de croire, — preșurile de

azi rămân, fiind o lucrare grea și migăloasă. Și croirea după cheia cea nouă se va face tot pe temeiul acestor preșuri.

Clujul, după o lună numărare a locuitorilor săi, are azi 80.000 locuitori.

Bănuții de 25 și 50 bani, de aluminiu, vor fi imprăștiți pe încetul și pe la noi, iar cei de hârtie de 25 și 50 se scot din folosință. Bani cei noi sunt găriți la mijloc. Lumea să-i primească bucurasă că scapă de petecutele zdrănturoase de hârtie.

Munca de silă, în Ungaria. În dieta din Budapesta, s'a înaintat o lege, care dă drept deșegătoriiilor a silă la muncă pe locuitorii țării dela 18 — 45 ani, pentru lucrări de bine obștesc, ca: ținerea în bună stare a oficiilor de obște, a așezămintelor de obște de tot felul, a drumurilor, și altele. — Căci venite nu-s de-a putea plăti atât cât cer azi lucrătorii pentru a direge un drum, a cârpi o căsarmă ori o judecătorie, — de aceea locuitorii din partea locului vor fi duși cu silă la acest fel de munci.

Sămănători de lumină,

sunt acei cari se silesc a răspândi în popor celirile bune, alese, implinind prin asta o slujbă de cea mai mare însemnătate în mijlocul poporului.

Printre acei cari, aflând de bune pentru popor foile noastre, s'au străduit a le răspîndi în anul de față printre țărani, — afară de cel arătat în numărul trecut, — avem plăcerea a mai pomeni pe următorii:

Di Vasile Guțscă din Feneș, care ne-a făcut acolo 5 abonași;
Di Marius Subescu din Duboști, care ne-a trimis 4 abonași;
Di Iustin German din Grind-Cristur, cu 5 abonași;

Di Petru Ardelean din Cherechiș, cu 4 abonași;

Di Vasile Lăutaș din Temeșli, cu mai mulți abonași;

Di Mihai Luca din Voivodeni, ne-a trimis 4 abonași.

Di Victor Curta din Sântimbru cu 4 abonași, — afară de mulți alții cari ni-su scăpat în tocul muncii.

Tutoror: Călduroase mulțumiri.

Poșta Redacției.

Dsale G. Goron, Sebring, Oh. (America de Nord). Știrea că al abonat foile pentru cei 2 iubii ai dale din Voila, am primit-o numai în 13 Martie, îndată le-am și trimis foile și le vor merge regulat anul întreg. Că cine ț-a scris că le vor merge numai jumătate de an, și cine l'a îndreptățit a te vesti despre un lucru, asupra căruia numai noi putem hotărî, — nu știm. Iar hotărîrea noastră e care ț-i-o vestim prin șirele de mai sus. Ținem să-ți aducem mulțumiri, că de-acolo, de pe plaiuri departe, îți aduci aminte de frați deacasă și le faci daruri, ce poate fi mai bun și mai folositor: fol, prin a căror ceteră să și întărească sufletul și să și-l înalțe! Să trăești.

Dsale Baci Teodor în Baia. Da au sosit la noi de 2 ori 16 Lei cari sunt scriși în abonamentul d tale pe anul de față.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE, Plața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-deșupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Punere de danturi.

„CRIȘANA“, institut de credit și economii Brad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CRIȘANA“, sunt invitați prin aceasta la

a XIV-a adunare generală ordinară,

sare se va ținea Marți, în 28 Martie 1922, la 3 ore p. m., iar în cazul că nu se vor prezenta acționarii în număr suficient, adunarea se va ținea la 4 Aprilie 1922 în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Constituirea.*
2. *Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, bilanțul anului 1921 și distribuirea profitului curat.*
3. *Alegerea alor 7 membri în direcțiune.*
4. *Fixarea marcelor de prezență pentru direcțiune și a speselor de căldtorie pentru comitetul de supraveghiere.*

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute.

§. 21 al. 2. „Femeile se reprezintă prin plenipotență“, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari“. § 22. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta pe lângă reves acțiunile și resp. titlurile provizorii, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiunilor și resp. a titlurilor provizorii la locurile destinate, are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării“.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea respective primirea acțiunilor și a titlurilor provizorii și extradarea documentelor despre depuneri, s'au designat toate institutele cari sunt membre la „Solidaritatea“ din Sibiu.

Brad, la 2 Martie 1922.

Direcțiunea.

Activa.		Contul bilanț la 31 Decembrie 1921.		Pasiva.	
	L.	b.		L.	b.
Cassa	673,521	59	Capital societar 10,000 acții à 50 Lei	500,000	—
Capitale elocate la alte bănci	5,395,898	39	Fond general de rezervă	450,000	—
Cambie	929,911	—	Fond special de rezervă	101,065	53
Imprumuturi hipotecare	34,361	04	Fond de penziuni	150,820	—
Obligațiuni cu cavenți	144,873	50	Fond filantropic „V. Damian“	15,000	—
Imprumuturi în Cont-Curent	1,956,140	79	Depozite spre fructificare:		
Lombard	104,066	03	pe libal	7,942,131	34
Efecte proprii	272,737	—	in cont curent	503,080	—
Mărfuri curente	392,240	60	Depozite de cassă	138,596	40
Realități	99,599	85	Dividenți creditori	75,241	69
Mobiliarul magaziei	75,000	—	Dividende neridicate	6,864	—
			Interese transitorii, anticipate	53,473	30
			Profit curat	142,077	53
				10,078,349	79

Pierdere.		Contul Profit și Perdere la 31 Decembrie 1921.		Profit.	
	L.	b.		L.	b.
Interese după depozite spre fructificare	220,546	77	Interese dela cambii	82,318	61
Interese după fondul de penziuni	7,154	72	Interese dela imprum. ipot.	4,982	70
Salare	72,056	—	Interese dela oblig. cu cavenți	6,827	29
Bani de ovarțir	2,900	—	Interese dela capitale elocate		
Diverse spese	45,952	16	la alte bănci	139,695	29
Chirie	700	—	Interese după Impr. în cont-crt.	70,690	—
Marce de prezență	5,520	—	Interese dela efecte proprii	5,570	—
Contribuție către stat și comună	26,481	89	Chirii și arături	9,521	—
Dare după interese de depuneri	30,592	43	Proviziuni	5,268	73
Profit curat	142,077	53	Venite dela mărfuri	229,378	06
	553,981	50		553,981	50

Ghișa m. p., director-executiv. Brad, la 31 Decembrie 1921. Alexă Sfăt m. p., contabil.

Direcțiunea:

Cornel Lazar m. p., președinte. Aron Roman m. p. Ioan Cutean m. p. Iuliu Papp m. p.
Virgil Bulz m. p. Dr. Nerva Oncu m. p. Nicolae Bedea m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le am aflat exacte.
Brad, la 2 Martie 1922.

Comitetul de supraveghiere: (405) 1-1

Ioan Periaș m. p. Ioan Fugăta m. p. Ioan Imperat m. p. Nicolae Popp m. p. Andron Bogdan m. p.

Au sosit:

Mărfuri de coloniale, —
Vinețele de var, frumoase!
vopsele de ouă; — făină, — țărițe, — petrol,
și se vând cu prețuri ieftine, în prăvălia:

Frații Mayer
Orăștie, Str. Mihai Viteazul.

(403) 2-3

Subsecretar român necăpător de 24-30 ani, află aplicare foarte favorabilă la secretariatul din Chereș (jud. Arad). Viitor asigurat. (388) 3-3

Doi vieri albi de nouă luni, nefolosii, sunt de vânzare la: 2-2 (145)

ION PĂDURE I. TOMA
Șibot.

Publicațiune.

Sunt provocați toți întreprinzătorii localurilor de spectacole, cari sunt supuse la taxe fixe ca: săli de bal, școli de dans, restaurante, berării și cafenele cu orchestre, bande de lăutari sau cântărețe, ca până la 22 Martie c. cel mai târziu, să facă declarațiuni scrise la oficiul subsemnat, prin cari declarațiunile vor arăta: Numele exploatatorului, felul spectacolului, strada și Nr. unde funcționează și dacă e local permanent sau temporar, impozitele fiscale ce plătesc, chiriile și cheltuielile zilnice ce au.

Cel-ce nu fac declarațiuni în termen, sunt în contravenție.

Perceptoratul regesc român Orăștie.

Publicațiune.

Toți pensionarii cari încă nu au ridicat pensunile cuvenite până la finea lunii Martie cri. sunt provocați că până la 22 Martie 1922 să și ridice banii dela perceptoratul respectiv, căci după expirarea termenului acestuia, numai cu permisiunea specială a Ministrului finanțelor pot primi pretenziunile restante.

Perceptoratul regesc român Orăștie.

La firma

Ioan Rob, prăvălie de băieți, cânte și ferărie în Orăștie, piața Aurel Vlaicu, — se caută

o calfă și 1 învățacel (406) 1-2.

Măcelărie nouă.

Am onoare a aduce la cunoștința onorașului public, că am deschis o

măcelărie nouă

în piața Aurel Vlaicu din Orăștie, lângă hotelul „Coroana“, — unde se găsește zilnic tot felul de carne proaspătă și slănină. — Rugînd sprijinul onorașului public, — sunt, cu stimă:

Arpad Boer, (373) 6-6 măcelar.

NOUȚĂȚI!

în
Stofe pentru domni
și pentru dame

la
Carl Adleff
Orăștie, Str. Mihai Viteazul (404 2-4) Nr. 26.

Preluare de Hotel.

Am onoare a aduce la cunoștința publicului din orașul Orăștie și jur, — că am preluat Hotelul Transylvania, cu cafenea și prinzul aparținătoare lui, — și că aș vrea onoratal public cu camere (odăi) curate, cu mîncări și beuturi bune. Serviciu prompt.

Rog sprijinul onor. public.
Cu stimă:
Nicolaus Sükösi
Hotelier. (396) 3-3